

Dómsmálaráðuneytið
Borgartúni 26
105 Reykjavík
Skrifstofa almanna- og réttaröryggis

12. október 2025

Umsögn ÖBÍ réttindasamtaka um drög að frumvarpi til laga um breytingu á almennum hegningarlögum, nr. 19/1940 (öryggisráðstafanir). Mál nr. S-184/2025.

ÖBÍ réttindasamtök (ÖBÍ) eru heildarsamtök fatlaðs fólks á Íslandi. Hlutverk samtakanna er að koma fram fyrir hönd fatlaðs fólks í hverskyns hagsmunamálum.

ÖBÍ telur líklegt að flestir þeir einstaklingar sem munu verða fyrir áhrifum af frumvarpinu, verði það að lögum, teljist til fatlaðra einstaklinga.¹ ÖBÍ leggur ríka áherslu á mikilvægi þess að á öllum stigum málsins verði horft til samningsins Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks (SRFF). Ástæða þess að ráðist var í gerð samningsins á vettvangi Sameinuðu þjóðanna var sú staðreynd að fatlað fólk nýtur síður réttinda sinna, þ.m.t. grundvallar mannréttinda, en fólk almennt. Samningnum er því ætlað að stuðla að því að jafna þann mun. Samkvæmt 1. mgr. 14. gr. SRFF skulu aðildarríkin tryggja að fatlað fólk, til jafns við aðra, njóti réttar til frelsis og persónulegs öryggis og sé ekki svipt frelsi sínu með ólögumætum hætti eða geðþóttaákvörðunum og að frelsissvipting í hvaða mynd sem er, skuli fötlun ekki undir neinum kringumstæðum réttlæta frelsissviptingu. Samkvæmt 2. mgr. skulu aðildarríkin tryggja fötluðu fólk sem svipt er frelsi sínu á einhvern hátt mannréttindi til jafns við aðra í samræmi við alþjóðleg mannréttindalög og tryggja að meðferð þess samræmist markmiðum og meginreglum samningsins, meðal annars með því að tryggja því viðeigandi aðlögun.

ÖBÍ er reiðubúið til samráðs og samvinnu á öllum stigum þessa máls. Minnt er á að samkvæmt 3. mgr. 4. gr., SRFF skulu aðildarríkin, þegar þau undirbúa og beita löggjöf sinni og stefnu samningnum til framkvæmda og vinna að ákvarðanatöku um málefni fatlaðs fólks, hafa náið samráð og tryggja virka þátttöku fatlaðs fólks. Áskilinn er réttur til að koma á framfæri frekari athugasemdum á seinni stigum.

Ekkert um okkur án okkar!

Með vinsemd og virðingu,

Alma Yr Ingólfssdóttir
Formaður ÖBÍ

Sigurður Árnason
Lögfræðingur ÖBÍ

¹ Samkvæmt e) lið formálsorða samningsins viðurkenna aðildarríki hans að hugtakið fötlun er í þróun og að fötlun er afsprengi samspils milli fólks með skerðingar annars vegar og umhverfis og viðhorfa hins vegar sem hindra fulla og árangursríka samfélagsþátttöku þess til jafns við aðra. Samkvæmt 2. mgr. 1. gr. samningsins telst til fatlaðs fólks m.a. þau sem eru með langvarandi líkamlega, andlega eða vitsmunalega skerðingu eða skerta skynjun og sem verða fyrir ýmiss konar hindrunum sem geta komið í veg fyrir fulla og árangursríka samfélagsþátttöku til jafns við aðra.